

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОМУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1959
ЯНВАРЬ
6
ВТОРНИК
№ 4 (4232)

Өртөө 20 коп.

Көдээ ажил-агыйны көдүрери дээш бистин партиявыстың болгаш
бүгү совет улустун демисели кайгамчык тиилелгелиг болган. Сөөл-
гү беш чылдын дургузунда көдээ ажил-агый продуктуларын бүдү-
рери болгаш белеткээри дыка көвүдөөн, ол чорук совет кижилернин
амыдыралының деңгелин бедидеринге чаагай саълдарлыг болган.

(Эш Н. С. Хрущевтун илеткелиниң талазы-биле СЭКП ТК-ның Пленумунун 1958 чылдың декабрь
19-та хүлээп алган донтаалындан).

Космиктиг ракетаны тургузуринга болгаш сзлып үндүреринге киришкен эртемденнерге инженерлерге, техниктерге, ажилчыларга, ажылдакчыларның бүгү коллективинге

Хей чадалаңчак космиктиг ракетаны тургузуринга болгаш 1959 чыл-
дың январь 2-де ону Айның талазында чедирештиривиле салып үн-
дүргени совет эртемниң болгаш техниканың аң улаң чедирештиривиле.
Совет космиктиг ракетаның планеталар аразында баштайгы ужу-
душкуну октаргайың делгемни өөренип көөртүге алдарың арынны
ажыдаң болгаш хостуг совет улустун чогаалчы генийин база тилең
социализмниң делегейде бирги чуртунун ажалчы чоннарының чедир
алганы кайгамчык улаң эртем-техника депчилегин бүгү кижиг төрөлгө-
тенге көртүрүп турар.

Космиктиг ракетаны тургузуринга болгаш салып үндүреринге ки-
ришкен эртемденнерге, инженерлерге, техниктерге, ажилчыларга,
ажылдакчыларның бүгү коллективинге Совет Эвилелиниң Коммунист
партиязының Төп Комитетин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели
изиг байыры чедирип турар.

Эртем аштар! Партия, Чааң болгаш бүгү совет кижилер силерниң
эрес-маадырлыг күш-ажылдарың бедир-биле үнелен турар болгаш
бистин ивас Төрөн чуртуну база бүгү депчилегелиг кижиг төрөлгө-
тенин бүгү делегейге ужу-дузалыг чаа-чаа ажалчыларын болгаш
болгаш чедирештиривиле ам-даа хей катал өөртүр силер дүргө-
тенге быжыг бүтүрелин илердеп турар.

Бойдузун чачың ажалдарың болгаш кижиг төрөлгөтенин чаа-
гай чорутуа оң күштерин чачың ажалдарың чаа-чаа оруктарын сз-
лып турар совет эртемниң болгаш техниканың ажил-ишчилеринге аз-
да!

СЭКП ТӨП КОМИТЕДИ. ССРЭ-НИҢ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИ.

РСФСР-ниң Дээди Сөвединге, РСФСР-ниң ажалчы чоннар
депутаттарының край, область, округ, район, хоорай, көдээ
болгаш суур Советтеринге сонгулалар чорудар дугайында

РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун
ЧАРЛЫ

РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң дартуу чымызың бүртү эргелери
1959 чылдың февраль 27-де болгаш РСФСР-ниң ажалчы чоннар де-
путаттарының край, область, округ, район, хоорай, көдээ болгаш суур
Советтериниң алдыгы чымызың бүртү эргелери—1959 чылдың март 3-
те доостуру-биле холбаштыр РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң Президиуму-
нун донтаалдары болза:

РСФСР-ниң Дээди Сөвединге болгаш РСФСР-ниң ажалчы чоннар де-
путаттарының край, область, округ, район, хоорай, көдээ болгаш суур
Советтеринге сонгулалдары 1959 чылдың март 1-де даштырып үнде
чорудар.

РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун Даргазы М. ТАРАСОВ.
РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун Секретары И. ЗИМИН.
Москва, 1959 чылдың январь 3.

СЭКП ТК-ның Бирги секретары болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш Н. С. Хрущевтун Минскде чеде бергени

МИНСК. (СЭТА). БССР-ниң бол-
гаш Белоруссияның Коммунист
партиязының 40 чымызың байыр-
лаалыга кыргыр-биле СЭКП ТК-
ның Бирги секретары болгаш ССРЭ-
ниң Министрлер Чөвүлелиниң Дар-
газы эш Н. С. Хрущев январь 3-те
Минскде чеде берген.

Эш Н. С. Хрущевтун уткууру-биле
СЭКП ТК-ның Президиум кижигү-
нүгө кандидат, Белоруссияның КП
ТК-зының Бирги секретары Б. Т.
Мазуров, СЭКП ТК-ның Президиум
кежигүгө кандидат, РСФСР-ниң
Министрлер Чөвүлелиниң даргазы,
Россия Федерациязының төлөөлери-
ниң баштыны Д. С. Полянский,
СЭКП ТК-ның Президиум кижигү-
нүгө кандидат, УССР-ниң Дээди
Сөвединиң Президиумунун Даргазы
Д. С. Короченко, СЭКП ТК-ның
Президиум кижигүгө кандидат,
Латвияның КП ТК-ның Бирги сек-
ретары Я. Э. Калберин, БССР-ниң
Дээди Сөвединиң Президиумунун
Даргазы В. И. Козлов, БССР-ниң

Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы
Н. Е. Ахимович болгаш оон-даа
өскөдөр вокзалга чедип келгенер.
Поезд перронга чедип келген. Эш
Н. С. Хрущев вагондан үнүп келген.
Чыгыштан ону динимтиг адим
чаксаашкыны-биле, байыр чедир-
гелиниң чүрөктүң ханымындан сө-
тери-биле уткаан. Эш Н. С. Хрущев
уткуучулар-биле хол тутуш, найы-
ралчы өзү-биле мендешкен. Дирит
чечектерин аңа өккөп тудушкан.

Эш Н. С. Хрущев, Белоруссияның
Компартиязының болгаш чаазаңың
улуттукчулары, акы-дуңма эвиле-
лешкен республикалардан аалчылар
вокзал канызының шөлүгө үнүп
келеш, машиналарга олурупшам,
хоорайга чоруккан.

Байралаңды-биле шиметтинген
хурумчуларга туктарын, логуну-
ларын болгаш транспарантылар
үнгүлөп келген ажалчы чоннар эш
Н. С. Хрущевка орук дургаар изиг
байыр чедирип турганнар.

Эш Н. С. Хрущев, Белоруссияның

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунда

Электра станцияларының болгаш
четкилериниң туудун улуттук чор-
ушту экижидер болгаш ССРЭ-ниң
улус ажал-агыйына электротер-
гетиканың улам ыдагы хөгүдө-
лүн хандырар сорулга-биле ССРЭ-
ниң Дээди Сөвединиң Президиуму
болза ССРЭ-ниң Министрлер Чөвү-
лелини кирип келген савалын бу-
гаар нийти-эвилелди электростан-

циялар министрствозун дүжүргө
болгаш электра станцияларын туу-
рунның нийти-эвилел министрствозу-
нун тургускан.

ССРЭ-ниң Электростанциялар ту-
дунун министринге эш Игнатий
Трофимович Новиковту ССРЭ-ниң
Дээди Сөвединиң Президиуму то-
муйлаан.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының бирги оралакчызы А. И. Микоян АКШ-та чеде берген

НЬЮ-ПОРК. (СЭТА). ССРЭ-ниң
Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы-
ның Бирги оралакчызы А. И.
Микоян Вашингтонго орук айы-
биле январь 4-те Нью-Йоркта чеде
берген. Нью-Йорктун Айдуайл
аэродромунга эш А. И. Микоянны
ССРЭ-ниң АКШ-та алчини М. А.
Мешинлов, ССРЭ-ниң КНО ча-
нында донтаал төлөөлөчүлү А. А.

Соболев, есе-даа даштыгы күрү-
нелерин төлө черлериниң баштын-
нары, күрүне департаментиниң
төлөөлөчүлери, солуннарың, жур-
налыдарың, радионуң болгаш теле-
видениниң хей санын хорреспон-
денттерге уткаан.

А. И. Микоян парзалганың бол-
гаш радионуң төлөөлөчүлериңе
доштук меделелди аэропортка кыл-
ган.

СЭТА-НЫҢ ДЫҢНАДЫ Айның талазында космиктиг ракетаны салып үндүргениниң дугайында

МОСКВА ШАГЫ-БИЛЕ ЯНВАРЬ 3-ТУҢ 3 ШАНТА

Совет космиктиг ракетаны Айның талазында ужу-
душкуну тургузуп турган. Январың 3-те Мо-
сква шагы-биле 3 шак турда ракетаның чер кыры-
ның точказы-биле алырга Индий океанының кырында
мурнуу широтаның 3 градустун 12 минутазында бол-
гаш чөөн долготаның 108 градуска черин кырындан
100 муң ажал километрге чоруп турган.

ССРЭ-ниң деңгээлинде туруп турар хайтарал
шынчылдык станциялары космиктиг ракетадан эеп
турар мөдөлөрүнүң үзүткөч чок данызыашкыны чор-
удуп турар. Радио мөдөлөрүнүн хүлөң алышкыны
19,997, 19,995, 19,993 болгаш 183,6 мегагерц ча-
стоота чоруттунуп турар.

Космиктиг ракетаның аппаратуразы таарымчалыг
ажылдап турар. Хемчөөшкүн шынчылдык мөдө-
лөрүндө алырга, эртем аппаратуразының көнөйгө-
нүнде иштиги температура болгаш басышкыны бар-
дугун хемчөөл буугаар болуп турар.

ЯНВАРЬ 3-ТУҢ 6 ШАНТА

Совет космиктиг ракетаны Айның талазында ужу-
душкуну тургузуп турган. Троектория хемчөөш-
күннүң түнөөлөрүн ажалдап кылганың көртү-
гүп турарындан алырга, ракетаның ийги космиктиг дү-
ргөшкүниң ажа берген. Ийчигаш, планеталар ара-
зында ужулуп үнелер хандырар турар ийги космик-
тиг дүргөшкүн кижиг төрөлгөтениң төөгүдө
бир-де дугаар чедип алдынган болгаш аштыган.

Москва шагы-биле 6 шак турда ракетаның чер кыры-
ның точказы-биле алырга мурнуу широтаның 4
градустун 30 минутазында болгаш чөөн долготаның
63 градустун 30 минутазында черин кырындан 137
муң ажал километрге чоруп турган.

Ракетаның бүтү-ле радио дамчыдыкчылары туруш-

туу-биле ажалдап үргүдүлүшкүдөн турган болгаш

ооларын мөдөлөрүн чер кырында станциялардан бу-

турелдиң-биле хүлөң алырга хандыртынып турар.

Ракетаның эртем талазы-биле аппаратуразы таарым-

чалыг ажалдап турган. Ракетаның алдында мөдө-

лөрүн ажалдап кылып турар болгаш сайтарып шиз-

чилеп турар.

ЯНВАРЬ 4-ТУҢ 3 ШАНТА

Январь 3-те 20 шак 36 минутадан эгелээш, Совет
Эвилелиниң чөөн талазы кезеңде тургустундуу
хайтарал-шынчыл станциялары совет космиктиг
ракетаның радио мөдөлөрүн 19,993, 19,995, 19,997
мегагерц частоталарга хүлөң алырын катал эгелээш.
Ракетаның горизонтундан үнө бээриниң орачюк мурнуу
чарындаа хүлөң алышкыны эгелээш. Январың 4-
те 00 шак 30 минута радио мөдөлөрүн 183,6 ме-
гагерц частотага хүлөң алырга база катал эгелээш.
Ракетаның тургустундуу эртем аппаратуразы болгаш
радио дамчыдыкчылы таарымчалыг-биле ажалдап
үргүдүлүп турган. Алдында мөдөлөрүн херчелеп
турары болза ракетаны савдынган уун буугаар Айның

МЭЭН БЕЛЭЭМ

Совет Эвилелиниң Коммунист
партиязының XXI съездинге бе-
леттиг ужуражыр дөш Чаазаа

МТС-тиң ажалчыны эш Ошаров чү-
ле декабрь айда белин 2 чаа байы-
ларын иштиги, даштыгы сонгала-

рының рамаларын, үш автомашина-
ларын куруттары, кабиналарын
эки шынчылыг кылдыр чаап кыл-

БССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Белоруссияның КП ТК-зының байырлыг хуралы

МИНСК. (СЭТА). Улаң национал
байралаң — БССР-ниң болгаш Бело-
руссияның Коммунист партиязы-
ның тургустунганың 40 чымы
Совет Белоруссияның төөгүдүн
тураскаалыг, үтүдүдүс өзү бо-
луп кирер. Маадырлар күш-ажыл-
дың түнөөлөрүн, улус ажал-агый-
ның болгаш кулутурун бүгү
алдыралының хөгүдөлгө дөш де-
миселин түнөөлөрүн республика-
ның ажалчы чоннары чоргаарал-
нышкының савып сөткөли-биле
үндүрүп турар. Совет эрге-чагыр-
ганың чыдарының дүргөдө Бело-
рус уластуң чедирештиривиле ай-
гамчык улаң. Республиканың Ленин
ордени-биле шаңдалың республика-
ның ажалчы чоннары, тарачы-
нарың болгаш интеллигенциязы-
ның маадырлар күш-ажылны бе-
диң-биле үнелел көргөп ол болур.

Эртим аалчыларын Минск каш
хүнүнүң дүргөдө хүлөң аш
келген. Белорус улустун национал
байралаңында Совет Эвилелиниң
бүтү ажал-дуңма республикаларын-
дан төлөөлөчүлөр чедип келген.
...ССРЭ-ниң болгаш Белорус Рес-
публиканың Күрүнө туктары опера-
ция болгаш балеттин Улаң театры-
ның кырында кишикп турар. Оң
мурнуу чарында — Кира Марс-
тич болгаш В. И. Ленинниң, Ко-
мунист партияны болгаш Совет
заактын улуттукчуларының улаң
чурктурун. Кирер улаң эжитки
чанында — эвилелешкен респу-
бикаларын Күрүнө туктары. БССР-
ниң болгаш Белоруссияның Ко-
мунист партиязының тургустунга
хүнүндө бээр 40 чымыга турас-
каал кылдыр БССР-ниң Дээди Сөв-

ниң Күрүнө гимназияны өркөстү
күтүскөн.

Совет Эвилелиниң Коммунист
партиязының Төп Комитетиниң Пре-
зидиумунун составын хуңдулгү пре-
зидиуму соңтуур дугайында санаал-
ды чымылганар динимтиг адим
чаксаашкыны-биле уткаан.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Пре-
зидиумунун Даргазының оралакчы-
зы, БССР-ниң Дээди Сөвединиң Пре-
зидиумунун Даргазы эш В. И. Ко-
лов Белорус Республиканы Ленин
ордени-биле шаңдалы дугайында
ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Пре-
зидиумунун Чарлыны номчав.

Орден тышкырың бузулган эге-
лээн. СЭКП ТК-ның Бирги секре-
тары, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвү-
лелиниң Даргазы эш Н. С. Хрущев
бедик шаңгалы тышкы турла,
шунту кижилер туруп келеш, дини-
мтиг адим чаксап турган. Ленин
ордени эш Б. Т. Мазуров хүлөң
алган. БССР-ниң Күрүнө тууга
ордени ол чымыр калаан. Дини-
мтиг адим чаксаашкыны эгелээ
биза дашыг чаптылган үнгөн.

СЭКП ТК-ның Президиум кижигү-
нүгө кандидат, Белоруссияның КП
ТК-зының Бирги секретары эш
Б. Т. Мазуровка илетке кылмы-
биле БССР-ниң Дээди Сөвединиң
Даргазы, Белоруссияның КП ТК-
зының секретары эш Т. С. Горбунов
өс берген.

Илетке соода Совет Эвилелиниң
Коммунист партиязының Төп Ко-
митетиниң Бирги секретары, ССРЭ-
ниң Министрлер Чөвүлелиниң Дар-
газы эш Н. С. Хрущевка өс бээр-
ге, чымылганар чымыл-биле ут-
каан. Оон чутазың кайгамчык

Кылымал планета тургустунган

ССРЭ-ниң Эртемнөр академиязы-
ның Астрономия чөвүлелиниң дар-
газы профессор А. А. Михайловтун
СЭТА-ның корреспондентинге ме-
делээни.

— Совет эртемниң болгаш тех-
никаның чаа шылгаргай чедиреш-
тиги—космиктиг ракетаны салып
үндүргени долгу-биле үнелел
көөр төлөөдө мындай ракетаны тур-
гузарыга ажал тылаары эргөжө
чутула турган улаң бергелерин де-
мелдээр чутула. Черин кылымал
адеричилеринге херестиг болуп
турар дүргөшкүндө бүдүн чар-
гыг катал ажал дүргөшкүниң
ракетаны хандырар чутула турга-
нында алгыла ол дүргөшкүниң
хемчөөшкүн болгаш улаңышкы-
ның ылаңылаңы-биле санап таар-
ымчалыгы эргөжөчү чутула турган.

Оон дүргөшкүниң талазы-биле
өң-өс бичиги шыкандыгы белин ол
болуп турар.

шенелдиг чедирештиривиле чок болду
руп болур.

Ракетаны салып үндүреринге эң
не таарымчалыг үс—ай чаагы бо-
лур. Ийчигаш совет ракетаны оон
берге үс—айның төнчүлүгө, Ай
дөөр экваторунун чанында турда
салып үндүргөн. Ийчигашок Ай эң
бөмбүрөстүгү мурнуу чартымыча
ырай берген болгаш оон ужурунда
ракетаның шимчөөшкүни ССРЭ-ниң
мурнуу чүтүдө—Крымда, Закавказье-
де, Ортааңы Азияда турар обсер-
ваториялардан хайтарал шынчи-
лөөри өң-өс ийгит болур.

Херек кырында Черин кылымал
адеричилер эвес, харын кылымал
планетаны кылдынган, чүте дээрте ра-
кетаның ийги космиктиг дүргө-
шкүни болза черин тыгучу-
шкыны алып тилең, күнүл дол-
гандыр орукка киреринге чедир
болуп турар.

СЭКП-ниң XXI съездинге уткуштур

Хайнышкынын ажалдап турар

Барың-Хемчиктин Ак-Довуракта
даг дүгү улустур комбинаты-
ның туудунда ажалчылар СЭКП-
ниң XXI съездинге чедирештиривиле
ужуражыр дөш хайнышкынын
ажылдап турарлар.

Комсомолчу Бошар-оолдун алы-

ктар бригаданың кижигүннери
хүн бүрдө барык ийи норманы
күтүскөн турар. Ийи дидирер пи-
лорамда Самбуу, Шодал олар бо-
тарарын нормаларын бо хүнүнде
180—200 хуу күтүскөн эгелээш-
нер.

Үрезин арыглаашкыны

Баа-Хем районун «Бурвугаар»
көдө ажал-агый артелиниң хову
бригаданың кижигүннери 1959
чылдың чакы тарылгазыга хөө-
лөр 405 тонна үрезини, оон иш-
тинде кызыл-тастың 280 тонна, су-
ланың 80 тонна, арбайың 24 тон-
на, чинге-тараның 21 тонна үре-
зиннери үрүп шыткан.

А. Мажит-оолга улуттаан үрези
аарыгаар эвенонун кижигүннери
үрезин арыглаашкыны чедир-
шинип чорудуп турар. Олар ам
«ОС-3» деп машина-биле 180 тон-
на кызыл-тасты арыглааш, складта
урган. Артаан үрезини арыгла-
доор дөш колхозчулар күжениш-
кынниң ажалдап турар.

Күш-ажылчы белек

Партияның XXI съездинге күш-
ажылчы белектиг ужуражыр дөш
Баа-Хем районда «Совет Тыва» хо-
лоостун чазаныкчыны эш С. Шойгар
амгы үеде болуучу нормазын хүн

бүрдө 200 хуу чедир күтүскөн, чаа
байыдарың сонгаларың рама-
ларын болгаш ажитерин эки шы-
нарлыг кылдыр чаап турар.

Хову бригаданың ажал-ишчилеринде

Чаа-Хөл районун Ленин аттыг
көдө ажал-агый артелиниң хову
бригаданың кижигүннери 1959
чылдың чакы тарылгазыга хи-
намчалыг белектенип турар.

Бригаданың 25 кижиге составтыг
ажыл-ишчилери кызыл-тастың, ар-
байың, чинге-тараның үрези-иле

рин арытлап дооскан. Олар ам ту-
дуг мажаның белеткелди чедир-
шинип чорудуп турар. 100 тонна
икир тарас складтаңа, бир сарай-
га хергелетинер тулук мажын ве-
лип белектээш, машина ортуңче
үндүр сөөртүп турар.

БССР-ниң Дээди Сөвединиң бол-
гаш Белоруссияның КП ТК-ның
байырлыг хуралында Микоянны
анык шонерлери байыр чедирген.

Белорус улустун алгыга чуту-
лаан савып сөткөлдө чаагай сөс-
тери, чаагай күтүшкүннери дөш
СЭКП ТК-ның Президиум кижигү-
нүгө кандидат, Белоруссияның КП
ТК-ның Бирги секретары К. Т. Ма-
зуров БКП ТК-ның, БССР-ниң Дээди
Сөвединиң Президиумунун, респу-
бликаның Министрлер Чөвүлелини
өмүгүзүндө эш Н. С. Хрущевка
чүрөктүң ханымындан өөрүп четир-
генин илердегелээш. БССР-ниң бол-
гаш республиканың Компартиязы-
ның 40 чымы-биле холбаштыр изиг
байыр чедиргени дөш акы-дуңма
эвилелешкен республикаларын
төлөөлөчүлериңе база ол өөрүп
четиргенин илердегелээш болгаш
коммунист тургузушкунун
планнарын боттандырарында чаа-
гай улаң чедирештиривиле болзуп
деп Белорусияның ажалчы чонна-
рының сөткөлдө өң-өс ханымын-
дан найралчы сөткөли болгаш
чаагай күтүшкүннери боттарың
уластырыга дамчыдарың олардан
дидеэн.

СЭКП Төп Комитетинде, ССРЭ-ниң
Дээди Сөвединиң Президиумунга бо-
лгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвү-
лениге байырлыг чагаан хураалын
киргизилерин кайгамчык улаң ко-
лутушкуну-биле хүлөң алган.

Хураа халганың деп чарлаан.

Шунту кижилер туруп келеш, пар-
тияги гижи «Интернационалды»
ырлаан.

Колхозтар тудуунче кичээнгей салыр

(Каа-Хем район Советинин сессиязындан)

Депутаттар болгаш сессиянын азынчылы кичире-биле калыптыр-ган штер 1958 чылда колхозторда тудуу азынчынын түнөөлөрүнүн дугайында райлуккомунун тудуу кидилигинин эргелекчеси эш Захаровтун илеткелни дыңдап, колхоз-тар тудууну ууртуну турарында угуу чептеринин барын санааларына шыгыны шүтүмдөөнөр.

Колхозтарга тудуу чептеринин чорударында Каа-Хем эш таарыкчалык районунун бирөөн. Эгертинес байлак шыгып, чугай болгаш тудуу бугулар чиг-еттиг.

Ыччалажок, колхозторда тудуу ачыгындылар дашкаар турган-биле колхоз оомадалар күстөтинмелер барган. Чижээ, 185 чуртталга ба-зынчынын 75-жи, 28 мал кажаа-ларынның 16-зы, 13 бугуларга ту-дугарынын 11-ри, 12 култура черлеринин тудуулан 8-зи ыла-дынтган. Оон ынаа 3-4 чылдарда тудууну көлгөш, ам-даа доозубаан алаан ыш бажынар бар. Олар-ын дүргөн доостурар талазы-биле райлуккомунун тудуу кидилин-даа, колхозтарын баштаар черлери-даа көчөгө албаан. «Бурунтаар» колхоз-

тун Каа-Хем ферманында инок кажаазы, «Ызыл туу» колхозта Бүрөн-Асында казан кажаазы ыш чыл бурунтаар тудууну эгелеп, ам-даа доозубаан, харын садын-ган ханалары, өккөп каа ыштары ирип эгелеп. Ындыг байдалда ту-рар тудуулар өске-даа колхозторда бар болган.

— Бистин «Тере-Хал» колхозтуң тевеу план чокка тутууну турар. Ол дугайын райлукком, оон тудуу кидилин билер. Ыччалажок, ол чо-рук ам-даа өттигмен. Биске ыш чылдарда эш Захаров чедип көрбөөн. Оон ынаа МТС биске электра стан-цияны тудуу бээр-биле керее чар-гаш, оотун база күстөтпөөн. Бо сес-сияда оорутуп турар депутат эш Пашенко керее бугулар хуулаагыны күстөтпөөн — деп, депутат эш Седип чугаалаан.

Депутат эш Зайцев (Ильинка ок-ругу) болгаш «Бурунтаар» колхоз-туң тудуу бригадир эш Никитин олар машина-трактор станцияны колхозторга техника-биле чептес-дуулап, тудуу ажыны метаназас-таарында киришпей турарын ай-тыкканнар.

Колхозтарга тудуу талазы-биле планныг амылдарын күстөтпөөн-мейн турарынын кол чылаагына-рын депутаттар тодаргай айткан-нар. Чижээ, «Ленинчи орук» колхоз 1958 чылда тудуу бригаданын шүүт тургуспаан, «Ызыл туу» колхоз тудуу бригаданын дүжүргөш, ону хову бригаданыга каттап, «Каттышкан бригада» деп адап каан, а терек кырында тудуу кылыр бригада хамаан чок, эвөөн бөөн чок апарган. Оон ынаа райлукком тудуу кидилигин амылдан база шыа эвөө тургускан. Чижээ, 1958 чылда эш Захаровтун районунд кул-тура бажынынның тудуун уурту-рунга быжыктаан, райлуккомунун хураалында ол дугайында оон илет-келни үш каттап чугаалашкан, а колхозторда тудуу амылнын чоруп турарынын дугайында илеткелни чутас чыгыш каттап дыңдаан. Ол чорутуу депутаттар бургу шыап шүтүмдөөнөр.

Колхозтарга тудууну ууртурун күштедиреринче улаагдарын хем-чегерин айтпн турар шиптирини сессия хүлөп алган.

С. ТАМБА,

Москва область. Коломенский В. В. Куйбышев аттыг тепловоз тудуууну заводунда «ТЭ-50» деп чаа тепловозтун элтегизин эгелеп. Машина тудуучулары ону СЭКП-нин XXI съездинде белес кылдыр үндүрүп деп шиптирлөөнөр. Чаа тепловоз «ТЭ-50» деп тепловозке болсага таарымчалык, чараш болуп турар. Ол сонгелерин ики кабиналары, машинистин орунун эки көөрүн хандыр-ып турар.

Чурукта: заводтун тепловоз элтеер цехинде. «ТЭ-50» деп тепловозтун элтегизи.

Фото В. Мастюковтун, СЭТА-нын фотохрониказы.

Фермаларда бызаалаашкын

ТЭЭЛН. (Телефон-биле). Бай-Тай-га районда «Найрал» колхозтун сүт-бараан фермаларында инес бызаалап эгелеп. Эер-Хавак ферма-сында бо чылын төрүүр 80 инек бар, а январьның эгезинге чедир төрүтүнгөн 19 бызаалап шупту менди.

Эрткен чылдың бо эезинде ферма инес бүртүгүдөн хүне 5 кг сүт ап турган, а бо чылын 8 кг сүтүт саап турар. Ол болза, кажаа турла-ны таарыштырышпаан, чептериле-ни болгаш ажаалдын эки тургус-канын херемилеп турар.

«Найрал» колхоз кышка белет-кеди багай эвөөн организастаан, фермаларда мал чепинин кулавыр-лары тургустунган. Эер-Хавак фер-мазында 80 тонна ситен чедиртин-

ген, ында белеткегизин 300 тонна кукуруза силостун чеп адыгып ту-рар.

Тенниг-Алаап сүт-бараан ферма-зынын коллективни ичининг малын менди болгаш хүр чыл ажыраары-га деминг ачылдып турар. Сөөлгү хүнерге чедир ында 17 инек тө-рөөн, оон бызаалары эки дортууп турар. Фермада 80 ажит тонна си-ген болгаш малдын өске-даа чеп кулавырлары белеткегизинген. 120 тонна силосту чаа төрөөн инектерге чурум бугулар берип турар.

Колхозтун саанчылары бо чылын инек бүртүгүдөн 1600 кг чедир сүтүт саап алгырына бүтүрелди. Фермаларда Чылбак, Шокутунга, Мынныя, Долгар ышпаш муракчы-ларын үлгери калбарып турар.

Малчынарнын харысалгазын бедидер

Бай-Тайга районун «Найрал» колхозтун малчынарынның хей кезин ичининг малынын баш саанын эстөр, оон продуктууну көүдө-дүр дөш каагы-даа, бергелерге төрүдөй ах-сетилдик ачылдып турар малчынар колхозта эвөөш эвөө. Оларга хамынтың мурунда койлар Доржу, Маадыр-оол олар камааржыр. Чижээ, койжу Доржу 4 чыл дүргүдөй хей малдап турар. Ол 1958 чылда 300 баш төрүүр койлардан 340 хураганарын меали дортууруп, эстүрүп, хей бүртүгү-дө ортумаа-биле 2 кг 300 грамм күштү кырып, 16 тонна эки шы-нарыг ситенип, 6 тонна көк сула-ры кезип белеткеп алган. Чалгы үеде малдың олардыкынын өш чорутууны оон кодагында бүтү койлар ортумаап өрү деңгиздеп

болуп турар. Ол ышпаш койжу Маадыр-оолд бүтү төрүтүлгери эш Доржууунда тудуа чок.

Мал амылы дөш бүтү күштү үндүрүп, кышмаккай ачылдып ту-рар, муракчы малчынар-биле ка-ды чамкын малчынар ичининг малын эх-харымсалга чок азырап, ажаап, малдың чидирин болдуруп, колхозка улуг когаралды чедирип турар. Чижээ, койжу Кунгаа бо чы-лын 7 ирттери, 1 аиты, койжу Селп 7 хураганарын ис чок чидире.

Ичининг малын мындыг аны-мыг төтөгөш турар малчынардаа чидирин малынын өртөөн доп-доруна талеттирип, малчынарын харымсалгазын бедидери колхоз баштаар черден негетинип турар.

Х. СУМБА.

СОВЕТ КИЖИЛЕР ДУГАЙЫНДА

ЭМЧИГЕ ӨӨРҮП ЧЕТИРДИМ

Чадала хоорайда эмселегенин кезип эмнээр эмчи Юрий Павлович Шербаков бодуну кышмаккай куш-ажылы болгаш аарыг кижилерге сагыш салынгар чо-руу-биле оларнын хүндүткелни чаалап ап турар. Мен чоокта чаа айымга таваржып өртөгөш, киж-жи боор аржак деп санадып турган мен. Чадала хоорайга эм-чиге эмселегенин безин билбес тур-ган мен. Чугле кезип эмнээр эм-чи Шербаковтун ачызында ол айымдан адырып сегидим, ыч-чангаш менээ болгаш өске-даа бергелеп аараан кижилерге боду-ну чаагай дузааы көргүзүп ту-рар эмчи Ю. П. Шербаковка өөрүп четирдим.

И. ОНДАР.

ДУРЖУЛГАЛЫК МЕХАНИК

— Бөгүн чаа кино болуп! — мы-дыг чаралды Тес-Хем районун Ленин аттыг колхозтун төвүнге бо-ла дыңнап болуп. Чуге дээрге кино механики Д. Чамзырай ки-ноларын көрүкчүлөрүн негелед-лери-биле дүштүрүп ундурүп ту-рар. Ычангаш ол эрткен чылдын планын ноябрь айда-ла күстөткөн. Дуржулгалык механик кино ундү-рүп турар үеде кино үрелер, оза-лаар таварылга кажан-даа туруп көрбөөн. Ол ышпаш эш Чамзырай чоуну ортузунга кино дугайы-

да таймлыр амыл чорударына база билет тардырынга дузаа-лыр активчилери база тургузуп алган. Оларга Берг-Дар чеди чыл школанын башкызы Тазыр, библиотекарь Сары-оол болгаш оон-даа өскелер камааржыр.

С. САРЫГ-ООЛ

МААДЫР ИЕ БАЛЫМАНЫН УДУРТУЛГАЗЫ-БИЛЕ

Ола районун «Ак-Эрке» колхозта 30 орунуг уурлар ас-дын куруенин долу күсөл-биле ачылдып турар. Оон эргелекчи-ликке хей уурларын эстүрүп, кижилерге маадыр-ие Балма ачылдып турар. Боттарынын би-рин уурларын асиде шак ындыг дуржулгалык не уурткан коллек-тивте кижилетиреп, дортууп ту-рар чүе талзас, колхозчу ме-р хуудус уурларын азын сагыш човолай төрөөн колхозуну ас-ды-буру адырларынга илелейип кыжыл турарлар. Сөөлгү үеде малчын илерин куш-ажымын чингелери-биле оларнын уурла-рын хүлөп ап эгелеп. Кышка үеде асиде үргүчү турары-биле малчынарын 20 уурларын хү-лөп алган. Ылангы малчынар Сувактын, Соан, Даванын, Ал-шына, Тараач оларнын ий-үш уурларын хүлөп алдыган:

С. НУРСАТ.

Колхозтун чолаачызы

Эрэн районда «Чаа орук» кол-хозтун чолаачыны Соан Чакар 1953 чылда Кызылга чолаачылар куру-зун өөрөпп доостак, төрөөн кол-хозтуга көөп ачылдып эгелеп.

Бо аразында Чакар техникага кам-ын чорутуп көртүзүп, мергежлин бедидип, колхоз баштаар черини берген даалгаларын ах-сетилдик күстөдип келген. Ачылдып турары-нын бүтү дүргүдөй ол бичин-даа азария кылып көрбөөн. Дуржула-лык чолаачы машиназын үргүтү-лүп, техниктиг ажаалдамын чаа-га чокка кичөөгөй хандырып турар. Чакар эрткен чылын «ГАЗ-51» маркалыг машинаны хүлөп алган болгаш септелге чокка 40 мун ажыг километрин өртөөн. Мур-вачы чолаачы машиназын капитал септелге чокка 80 мун километр чорутуун хүлөнип алган, ах эрест-чип ачылдып турар.

Соан Чакар бо чылын 6 чурт-талга бажынаарын, 7 мал ка-жааларынын ыжын болгаш өске-

даа тудуу материалдарын тайгадап чаа тудууларга сөөртүп чедирген, 350 литр кывар чугаап камаан алган.

Эш С. Чакар бодунуң дуржула-гын болгаш муракчы үлгери кол-хозтун анык чолаачылары эштер Таттаа, Шулуу оларга дамытып, арга-сүмезин берип турар.

Партиянын ам удаас болуп төө-гүлүт XXI съездинге күш-ажы-ны белеттип ужураар дөш эш Чакар Эрэн районун «Мерен» кол-хозунуң муракчы чолаачыны Да-жымбын социалистг чарымга кыйгыткан.

Соан Чакар чугле амылнын талазы-биле муракчы эвөө, харын хей-ичининг амылыга база иле-кейлиг кирип турар. Техниканы чеп, ыш ачылгаш талазы-биле чолаачылар ортузунга, таймлыр амылын үргүлчү чорутуп келген.

Н. САЛЫБ.

«Шынын» корреспондентиз.

Мурнакчы садыгжы

Совет Эмнелин Коммунистг партиянын XXI съездинге күш-ажыны белетип ужураар дөш

Сүт-Халда «Бора-Тайга» колхозта маагын эргелекчеси эш Ондар Ха-жыкпан 1958 чылдың декабрь айда бараан саарымгазынын планын ай-да хамкыты муракч күстөткөн

болгаш ам январьның планын кол-дуунда күстөдип алган.

Садыг шугуунга 20 ажит чы-ларын дүргүдөй ах-сетилдик ачылдып келген эш Хаажыкпан «Совет садыгжы» өш дээр ажил-дамын — деп демдө-биле ша-даан.

О. МАРТАН-ООЛ.

Бистин областа кадык камгалалынын айтырыглары

Коммунистг партия болгаш Со-вет чааа, Ленинчи айтымышынын чайгалыш чокка амылдарга бот-тандырышпаан, совет улустун ка-дык камгалалынче улут кичөө-гейин салып, кадык камгалал ке-рөөнн бүтү тала-биле көжүртүгө бугу байдаларын тургузуп, меди-цина эртеминин болгаш практика-нын көжүдөлигин, медицина-нын болгаш кадык камгалалын амылдарынын дугайында доктаамал сагыш салышкынны илдерип турар. Ол сагыш са-лышкынын СЭКП-нин XXI съезди-кинге Н. С. Хрущевтун илеткелниг теистеринде оонам-биле илереп турар.

СЭКП-нин XX съездинин бол-гаш СЭКП ТБ-ның чаа Совет ча-зактын оон соондагы шиптирлерин ууртууга болдурушпаан, кадык камгалалынчө кадык азынчыга эр-тургаш дугайында шиптирлерин амылчы чоннар депутаттарын обла-ста Совети хүлөп алган. Бистин областа кадык камгалалын амыл-ынча эр-тургаш дугайында шиптирлерин амылчы чоннар депутаттарын обла-ста Совети хүлөп алган. Бистин областа кадык камгалалын амыл-ынча эр-тургаш дугайында шиптирлерин амылчы чоннар депутаттарын обла-ста Совети хүлөп алган.

Эде тургузушкунуң үезинде райлуккомнардың кадык камгалал кидилистерин, районнардың санитар-эпидемиология станцияларын дү-жүртүгө болгаш оларын районун өмөкчө чери кылдыр калтыштыр-ган, ыччалга район өмөкчөгизин кол өчкүнчү районун кол өчкүнчү кылдыр адып турар апарган. Хамкы хуштерин болгаш ахш-херенгин чалгыс албан черинге көннөп. Бардө кадык камгалал черлерин

эде тургузушкунуң бодунуң өш түнөөлөрүн берген дээрн дү-жүлгө көртүп турар.

Ындыг болза-да кадык камгалал черлерин эде тургузуп турда ол көчөгөш чедир үлгөөс таарыл-галар база тургулаан. Чижээ, эде тургузушкунуң болган соонда Би-Хем районда кол өчкүнчү Г. Яла-нова саанын салырынын амылын чедир үлгөөсиг турган болгаш Эр-эн районга ол салырын тускай албан чери кылдыр артыраарын ооромажып тургулаан.

СЭКП-нин XX съездинин соон-да үеде областын кадык камгалал албан черлеринин чептегиз болгаш тудууларын калбарып талазы-биле улут көчөгөшүн ам чорутуу, өмө-кчө орунуларын саны хоорай-ларга болгаш амылчын суурларга 35 хуу, кадык черлери — 36 хуу көүдөлдү. Ыскадарын орунулар хоорайларга 2 каттап ажит, ка-дык черлери — 2,5 каттап өскө.

Фельдшер-акушер черлеринде орунуларын саны база калбарган. Бай-Тайга район өмөкчөгизин, Бейдөйгү уурлар түбүкүлүү өмө-кчө бажыны амылгага кириг-лөөн. Бай-Колдун участка өмөкчө-гизин, Сүт-Хал, Каа-Хем районнарын өмөкчөгизинде кады-кылыр аарыглар өмөкчө бажына-рын тутуулаан. Таадынын район өмө-кчөгизинде чаа амбулатория ачыл-дып турар. Медицина амылдары-на 400 ажит дөрбөгүн мету чуртталга шөдүн тутуу болгаш амылгага кириген.

1959 чылда Чадалага амбула-торияны, Кызыл-Маагылга болгаш Эрэнге кадыкылыр аарыглар өмө-кчө черин, Сүт-Хал, Эрэн, Тес-Хем болгаш Каа-Хем районнарын

участок өмөкчөгизинин тудууларын доостур. Кызылга уурлар түбүкү-лүү участка өмөкчөгизин турар, 130 ажит дөрбөгүн мету чуртталга шөдүн амылгага кириген турар. Оон-биле кадык колхозтарын күжү-биле болгаш ахш-херенгиз-биле 14 уурлар асылары тутуулаан, алар-да колдуунда ыраккы мал одаары-нда малчынарын уурларын тур-гулап турар.

Бо-ла тевен дүргүдөй Балга-зында түбүкүлүү санаторийинге үн-деилеткенге чонга тускай дуза-ламчынын керее амылчип турар, ында өкө түбүкүлүү кезип өмөкчө салыр амылчип турар. Кызылга өмөкчө түбүкүлүү өмөкчө салыр бо-ла амылчип турар, кеш-шөөр аарыг талазы-биле рентген-терапия чери кылгыткан.

Тускай өртөмнүг кадыклар өшү-турар. Област өмөкчөгизин өмө-кчө эштер А. Канунников, А. Бо-лова, М. Исеева, В. Пухов, А. Махо-ва, Е. Гомзина, Балгазында түбү-күлүү санаторийинин кол өчкүнчү В. Карыкай, Чадалага район өмө-кчөгизин кол өчкүнчү Ю. Шербаков болгаш өске-даа хей-хей өмөкчө чонун ортузунга хүндүлөдү чедип алыганнар.

Моон-биле чергелештер чонга бо-лазыраат тускай дузалымчы че-дир талазы-биле чептерер бисте ам-даа бар. Ылар аарыглардан аа-рааннарга догу дузалымчы чедир-лерин айттырын амыл чедир бүрүн шиптирлестирген, ыччалга са-лыглар херел-биле өмөкчө ужурут аарыг кижилерин өске областтар-га чорутуп, оларын шүтүлдүп, хей ахш-херенгиз ундуртуп турар чүт-ам-даа бар. Аас ичинин аарыг-ларын талазы-биле дузалымчы көр-

гүсөр барыч чок болгаш уруулар амбулатория-поликлиника дузалым-чыны чептес тургустунган.

Устүнде айткыларын шипти-рлерин бо талазы-биле бүдүргө баазынын барындап камааржыр, а ол бааза бистин кадык камгалал орнуларында амыл үеде чок. Оон чылдарыны болза капитал салымш-кынны дөжөөлгөн ахш-херенгизин кадык камгалалын областа кидилиндин шын өмөкчө-биле чары-дап турганында болуп. Ол соорула-ларга үндүр ахш-херенгиз чыл бүртүгүдө улус ахш-агыл планы-биле көрүлгөн оонак тудууларга чарылдап турган чүтү бар болгаш кылаа чөгүрү тудууларын үзүс ахш-агыл планында кирибей тур-гулаан. Оон-биле кадык оонак тудуу-ларын төндүрүп аны-буру чыл-дарынаар-биле чыл саанында ыс-саадып турган. Мычангаш, доо-дугаа тудуулар көүдөй чүтүлгөй чыл турган.

СЭКП-нин XXI съездинин Н. С. Хрущевтун илеткелниг теистерин-де айтканын бугулар апарган, улустун кадык камгалалын хер-өөн көжүлөр талазы-биле база улут көчөгөшүн амырын көртү ту-рар. Бистин областа кадык камга-лазын херөөнө бюджет бугулар 1958 чылда 45 миллион рубльди чарылдап, ыччалга сөөлгү 7 чыл-дарын иштинде капитал салымш-кынны 10,8 миллион рубль болган болза, ам келер чеди чылда кадык камгалалын албан черлеринин тудууларына чүгө капитал са-лышкынын 31,8 миллион рубль болуп.

Чеди чылдын дүргүдөй обла-стын түбүкүлүү уур диспансе-рин, област өмөкчөгизин, Шатаал-Арыг хоорайга районнар аразынын түбүкүлүү уур диспансерин тутуулаан турар. Балгазында түбү-күлүү санаторийин 200 чедир орун-уг кылдыр атылар. База «Челер» болгаш «Уш-Бедир» кртортары

алтамын тудууларын 4 миллион хи-бө, уурлар албан черлеринин тудууларын 6,5 миллион рубльди үндүрүп-биле көчөгөш амыр көрдүрүп турар.

Моон соонгары практиктиг ахш-херенгизин областын ка-дык камгалал кидилин болза кадык камгалал албан черлеринин тудуун кылырынын практикасында пла-ны биле көрүлгөн оонак тудууларга ахш-херенгиз чарык чорутуу шипти-рлерин биле уурлар көчөгөшүн амыр, чүгө дээр ындыг чорук тудуун өртөөн аартадырынга че-дир болгаш тудуун амылгага ки-ригенин хуулаарын улазып ту-рар.

Бүртүгүнчү өчүтүрүп камналгалыг өмөкчө, бүртүгүнчү ахш-херенгизин чептүгү-биле чарыгдарын Н. С. Хрущевтун илеткелниг теистерин-де база чугаалап турар. Ындыг түбүкө областын кадык камгалал албан черлерин ол айттырыкка ахш-херенгиз чарык салбайн турар. Кадык камгалалын чамкын албан черлеринде өт-хереселди болгаш медицина деригелдерин камаары-нын контролон багай тургускан. Ол соорулаарга чыл бүртүгө хей чүс мун рубльди үндүрүп турар, ыччалга медицина деригелдерин-биле кадык камгалал албан чер-лерин бүрүн чарыгдарын айттырын ам-даа чидип болуп атышпаан. Ын-дыг деригелдерин чептүгү-биле амылгаарга олар улут өртөмнүг сеп-телер чокка он-он чылдарда амылдар болгай.

Ындыг болза-да чамкын район-нарда (Барыны-Хемчи, Эрэн бо-раанын Тес-Хем) улут өртөмнүг рент-ген апараттары чыл-даа чедир ачылдабайн ачылдап түнөө. Бо дугайында областын кадык камга-ла кидилинде база буруу бар дээрин айтпн керее, чүгө дээр өмөкчөгизин шиптирлерин түбүкө кадык камгалал кидилиндин шта-дыга областын рентгенотехниги

деп албан-дузалыг кижин кири-бө, уурлар албан черлеринин тудууларын 6,5 миллион рубльди үндүрүп-биле көчөгөш амыр көрдүрүп турар.

Бедир чеди чылда эгелеп хей ор-ганизацыг көчөгөшүн амыр не-гетинип турар. Оларын иштинде өш чол чүтү болза 5—10 орунулар-дыг биче өмөкчөгизин 15—25 орунулардыг өмөкчө черлери кыл-дыр эде тургузушкунуң болуп, ол чорук өмөкчө черлерин мергеж-лиг эки кадыкы-биле хандылар, лабораторияларын болгаш рентген кабинеттерин организастаар, ыч-чалгаш кадык чонга улум болза-мын ахш-херенгиз дузалымчынын улам чоолдуулаар арганы бөөр.

Оон-биле кадык районнар өмөкчө-гизин 50-ден эвөөш эвөө орунулар-дыг болдуруп, оларын кадык-биле хандырап, болза-мын ахш-херенгиз дузалымчынын көрүлгөннүн баазаларын болдуруп. Чадалага рай-он өмөкчөгизинин 50 орунуг кол бажынын тудуу болгаш ону район-нар аразынын өмөкчөгизин болду-руп.

Бо бүтү чүтүдери холбашты-рышпаан амылдар-биле харыла-зын быжылаарынын дугайын база чугаалаары өргөшкү чүтүлгө, ыч-чалга бо айттыг медицинанын ортумаа өртөмнүг кадыкынын белет-көөн чорук-биле шүтү холбаалыт. Бир өскө кадык черлери аарыг ки-жилерин 50 хууу амыл үеде бис-тин областа фельдшерлерин өмө-кчө дузалымчынын ап турарын ал көөр болза, чонга өмөкчө дузалым-чынын шынаары-ларын билгел-дирин болгаш мергежлинден улау-биле камааржыр дээрн тодар-гай-дыр.

Ыччалга фельдшерлерин белет-көөн турарынын шынаарында чептес-тер бар болуп турар. Оларын ба-лын бедидер талазы-биле амыл ба-рын чорутуур турар. Ахш үеде фельдшер белеткөөн өөрдиринин хуулааы 8 чыл школанын баа-

зыныга 4 чыл чедир көүдөлдүрүн, база ортумаа школанн баазыныга 3 чыл чедир уадырын көртү ту-рар.

Медицина училищезин өмөкчө черлеринин шүтү чок болдуурын чугула. Бо талазы-биле амыр кө-чөгөш чүтү дээр, бири күстү доостон соонда суруттуулар санита-рлар болуп ачылдып, ийги күстү доостон соонда — медицина, сес-трология дузалымчы, а хуку курстуг ужунда — ортумаа меди-цина амылдарын болуп ачылдып турар ужурут. Ыччалга дөткү күстү доостон турар үезинде, амы-л тускай өртөмнүг кижинин оон соонга амылдар деп турар амы-лынч улазышкынын айы-биле, база-ла чөгүрү амыл кы-лып өөрөпп керее. Медицинанын ортумаа өртөмнүг амылдарын белеткөөр талазы-биле кол көчөгө-лөр кидилди-дыр.

Бистин областа өмөкчө өмөкчө-гизин болгаш хоорайнын болууга бажынын баазыны районнар өмөкчөгизинин база фельдшер-акушеры черлеринин фельдшер-лерин болгаш акушерыларын тускай өртөмгө өөрдиринин доктаамал ачылдып турар

